

Azken beldurra-ri» aurre egiteko bezperan, solasari ekiteko formalitate gisa har leza-keen galderari zalantza izpirik gabe erantzun dio. Oso pozik dagoela dio “Errementari” bere lehen film luzea amaituta. Espero izateko erantzuna bide da, baina ondo funtsatua, elkarriketan zehar suma daitekeenez.

Paul Urkijo oso gazte hasi zen zinemagintzan. Ilustratzailea izateko ikasi zituen Arte Eder-rrak, baina, fakultatean ikus-entzunezkoen inguruko zen-bait ikasgai zituenez, «saltsa horretan» hasi eta ohartu zen zinema oso baliabide indartsua dela istorioak kontatzeko. Behin hasita, berak ere egin ze-zakeela pentsatu zuen. Eta ba-dirudi egiteko gauza ez ezik gai ere badela. 18 urterekin hasi zen, fakultatean, lagunekin ur-tero pare bat film labur egiten, ia baliabiderik gabe; «gero zure pieza txikiak jaialdietara aur-kezten dituzu». Hiru dimen-tsioko programak kontrolatzen eta postprodukzioan zerbait egiten hasi zen, animazio labur bat egin zuen, “Iltzeak” izene-koa, eta horrekin lortu zuen sa-ria hurrengo film laburra ekoizteko inbertitu zuen.

Hainbat sari irabazi ditu, «ge-ro eta gauza konplexuagoak egiten nituen, ekipo handiago-arekin... hori izan da nire ikas-keta bidea». Fakultatean gidoi-gintzaren, zuzendaritzaren eta ikus-entzunezko diskurtsoaren gaineko ikasgai batzuk ere izan zituen, «baina gero, ikasketa, praktikoa izan da». Eta halako batean, luzera salto egitera au-sartu zen.

Martxoaren 2an ikusgai egongo da «Errementari» Euskal Herriko zinemetan.

Eta otsailaren 26an aurre-treinaldi bat egingo duzue Gasteizen.

Bai, bertan zerbait berezia egi-tearren. Ni gasteiztarra naiz, eta Gasteiztik gero eta produkzio gehiago ateratzen dira, azken biak “Errementari” eta “Mar-txoak 3”, eta guk hemendik egin dugu apustua. Normalean Euskal Herrian zinema gehiena Donostian edo Bilbon egiten da, historikoki ETB eta indus-tria gehiago egon delako. Eta hemen egindako gauza denez, hemen aurkeztuko dugu. Gai-nera, ekipo guztia gasteiztarra da, edo arabarra, eta horrekin ere apustua egin dugu.

Baita euskarari dagokionez ere.

Bai, Arabakoa da filmeko eus-kara ere. Inspirazio puntua “Pa-txi Errementaria” ipuina da, nahiz eta gero filmeko istorio-ak desberdinak izan. Baina kla-beak berdinak dira erabat. Eus-kal ipuina izanda, hasieran duda izan genuen. Logikoena euskaraz egitea zen, eta nik argi izan dut hasieratik euskaraz izan behar zuela, baina, jakina, merkatuak zer eskatuko duen pentsatzen hasten zara, eta produktore batzuek diru gehia-go eskaini ziguten gaztelaniaz edo ingelesez egin genezan. Hori nire esku geratu zen eta

«Beldurrak gainditzen bazaitu, ez duzu inoiz filmik egiten. Planteatzen dizutenean, balantza batean jartzen dituzu beldurra eta gogoa, eta zerk irabazten du? Nire kasuan, gogoak»

euskaraz egitea erabaki nuen. Nik hemengo, herriko zerbait nahi nuen, neurrigabea ez den zerbait... ez nuen beste aktore-rik nahi, esate baterako, filma-ren tamaina alda lezakeena. Eta, jakina, hizkuntzaren alde-tik, argi nuen. Gidoia idatzi nuen eta Gorka [Lazkano] eus-kara irakaslearekin hitz egin nuen berak jorratzeko. Argi neukan, era berean, istorioa XIX. mendean kokatuta dagoe-nez, filmak garai hartako eus-kara izan behar zuela, sinesga-rritasuna lortzeko, eta Gorkak proposatu zidan Arabako eus-karan egitea, Arabako herrixka batean gertatzen baita istorioa.

«Orain dela zazpi urte hasitako proiektuko hazi hartatik zer gelditzen den ikusi beharra daukat, noraino eraldatu den, eraldatu egiten baita»

Nik banuen Koldo Zuazoren lanaren berri, Gorkak adibide batzuk erakutsi zizkidan, gustatu egin zitzaizkidan, Gorkak Koldorekin hitz egin zuen, hirurok batu ginen eta berehala hasi ziren biak lanean. Horrela hasi zen prozesua. Hasieran Gorkak moldaketa zehatzago bat egin zuen, baina ulergarritasunaren aldetik arazoak eman zitzakeen; gero, nolabait orekatu egin zuen eta oso polita geratu da. Filmak horrela sinesgarritasuna lortu du antzinako ukitu horrekin, eta, beste alde batetik, puntu exotiko bat hartu du, euskaraz dakigunok sumatuko duguna. Oso-oso ondo geratu da, oso harro nago horrekin.

Ospe handiko aktore bat, izar horietako bat ekarrita, zer gerta zitekeen?

Beharbada, proiektua eklipsatu zezakeela pixka bat, esate baterako. Nik ez dakit produkzio mailan zer izan zezakeen horrelako aktore bat ekartzea; normalean ezagutzen dudan jendearekin lan egiten dut. Gainera, Euskal Herrian oso aktore onak daude, beteranoak, Kandido Uranga bezala, eta oso hurbileko pertsonak dira. Edonola ere, nik baneuzkan aktoreen izenak pentsatuta. Argi neukan Kandidok Patxi egitea nahi nuela, Ramon [Agirre] ere argi neukan; Eneko Sagardoy ez nuen ezagutzen, baina elkarriketatu nuen lehena izan zen eta berehala konbentzitu ninduen, eta sekulako lana egin du. Orduan, kasu honetan, aktoreak filmaren akotazioan guztiz bat datoz, eta ez txikiak direlako, baizik eta hemen egiten den moduan lan egiten dutelako; denok ulertzen dugu elkar, filosofia berbera daukagulako. Jende borrokalaria da. Hemen zinema egitea ez da erraza, eta zurekin arraun egiten duen jendea behar duzu.

Filmaketa lana, hortaz, gogorra izan da?

Film guztiak izaten dira gogorrrak. Lagunekin hitz eginda eta film labur asko eginda, badakit film batean bai produkzioa bai filmaketa oso gogorrrak direla; berdin da zer garaitako filma den, baina, gure kasuan, gainera, historikoa da, generoa berezia da, film bera oso fisikoa da... Horrek guztiak zailtasun handiagoa ematen dio, gogorrago egiten du: borrokak daude, atmosfera landua, munstro protetikoa, efektu bereziak, sua, lokatza, hotza... Gainera, neguan gertatzen da istorioa, eta, jakina, negu gorrian filmatu genuen, abenduan eta urtarrilean; sekulako hotza egiten zuen eta kanpoan grabatu genuen, gauez, hurrekin... Nik badakit ekipoarentzat oso gogorra izan dela, baina, bestalde, jendea oso gustura ari zen lanean, oso giro polita zegoen. Nik uste dut gogortasun hori ere inprimatu egiten dela filmean, bisualki dena da egiazkoa. Ehundura gogorragoa ematen dio, pixka bat barrokizatu egiten du filma. Eta hori denok batera arraun egin izanari esker izan da posible.

Film hau egiteko prozesuan, inoiz pentsatu al duzu non arraio sartu ote zaren?

Bai, proiektu guztian zehar. Saiatzen zara hori ez pentsatzen, beldurrak gainditzeko baita, ez baituzu inoiz egiten. Planteatzen dizutenean, balantza batean jartzen dituzu beldurra eta gogoia, eta zerk irabazten du? Nire kasuan, gogoak.

Proiektua oso modu zorrotz eta zehatzean aurkeztu omen zenuen, besteak beste, ilustrazio bidez.

Bai, *storyboard* guztia eginda [filma binetatan ilustratuta] aurkeztu nuen, oso ondo azal-

duta, aurrerakin faltsu bat ere egin genuen filmaren tonua azaltzeko, proiektua saltzeko; munstroen diseinuak eginda genituen, oso fisikoa zen dena, oso erakusgarria. Horrek niri konfiantza ematen zidan, alde zureko lan hori eginda posible zela ikusten bainuen.

Nik uste dut filmaketa guztietan badela puntu bat zer gertatuko den ez dakizuna. Arazo pila batekin topo egiten duzu, film bat arazo handi bat baita finean, eta arazo horiei konponbideak bilatzen joan behar duzu. Euria hasten bada, lokalizazioa aldatu behar duzu; zerbaitek funtzionatzen ez badu eta sekuentzia bat grabatzeko behar baduzu, sekuentzia moldatu egin behar duzu, eta agian sekuentzia horretan 18 plano daukazu eta lau planotan kontatu beharra daukazu... Unean-unean erreakzionatu behar duzu, erne egon behar duzu; etengabe arazoak konpondu behar dituzun dinamika batean sartzen zara, baina diskurtsoari eta estetikari eutsiz. Azken batean, zinema arte bat da, eta sormenezko ikuspuntu hori eutsi behar diozu.

Eta ondoren?

Filmaketaren ostean muntaketa dator, baita ateak itxita egiten diren beste prozesu batzuk ere, ordenagailuekin, efektu bereziekin... Azken beldur handia estreinaldia da, jendeak nola hartuko duen, zu zeu zeure filmaren perspektiba pixka bat galduta zaude eta. Orain dela zazpi urte hasitako proiektua nola amaitu den ikusi beharra daukat, zer gelditzen den hazi hartatik, noraino eraldatu den, eraldatu egiten baita. Baina, tira, konfiantza izan behar duzu.

Edonola ere, Sitgeseko Nazioarteko Jaialditik eta Donos-

PAUL URKIJO

ZINEMA ZUZENDARIA

Gasteizko zuzendari gazteak

«Errementari» bere lehen film luzea

estreinatuko du martxoaren 2an, gai

unibertsal baten gaineko oso «etxeko

produktua», euskal ipuin batean oinarritua

eta ikusmin handia sortu duena.

Xabier Izaga Gonzalez

**tiako Fantasiatzko eta Beldur-
rezko Astetik igaro zara,
arrakastatsu igaro ere. Ho-
rrek lasaitua emango zizun.**

Bai, polita izan zen. Kritika es-
pezializatuak gauza politak
esan zituen. Eta, bestalde, zine-
metako blogak, Interneteko
jendea, kontsumitzaile oso adi-
tuak baina industrian sartuta
ez daudenak ere badaude, eta
horien kasuan ere oso gauza
politik irakurri ditugu. Sitge-
sen, nazioarte mailan, eta gero
Donostian. Produktu oso lokala
da, euskarazko ipuin bat oina-
rri duena, baina izaera oso na-
zioartekoa eta entretenigarria
izan beharko lukeena, mundu
osoko jendeak kontsumitu de-
zakeena. Donostian ondo har-
tuko ote zuten beldur nintzen,
eta, egia esan, hemengo jende-
ak oso begi onez hartu du.

**Gai unibertsala izanda ere,
garai batean txokokeria gisa
hartua izateko arriskua izan-
go zuela uste al duzu?**

Bai, baina dagoeneko zineman
mota guztietako filmak ikusi
ditugu, fantasiatzkoak, zientzia
fikziozkoak, edozein garaitako-
ak eta edozein lekutan gerta-
tzen direnak, eta pertsonaiei
gertatzen zaizkienak normale-
an gauza unibertsalak izaten
dira. Badaude egitura narratibo
batzuk errepikatu egiten dire-
nak, eta guk geure prismatik
kontatzen ditugu. Azken fine-
an, gizakion drama berdina da:
jaio egiten gara, bizi, ugaltu, hil
egiten gara, eta nik uste dut
historiako fikziozko istorio
guztiak horren eboluzioa dire-
la. Denok izan dezakegu enpa-
tia edozein istoriorekin.

Ni 80ko hamarkadan jaioa
naiz eta genero fantastikoa
kontsumitu dut txikitatik,
amerikarra eta europarra, lite-
raturan, komikian, zineman;
baina, bestalde, nire herentzia

Juanan RUIZ | ARGAZKI PRESS

euskal mitologia izan da, eus-
kal folkloreko ipuinak eta abar,
eta horixe da nik kontatu nahi
dudana. Baina istorio horiek
nazioarteko kutsua daukate.
Patxi Errementariaren ipuina,
esate baterako, Europako ipuin
mota baten bilduma bateko
parte da; beraz, nazioarteko is-
torioa da, tokiko kutsuarekin.
Gainera, deabrua nazioarteko
ikonoa da, edonon funtziona-
tzeko aukera handia duena

**Alex de la Iglesiarekin lan
egin zenuen telebistarako.**

Harekin bideo teknikari mo-
duan ibili nintzen, “Plutón Ver-

benero” telesaillean. Han ezagu-
tu nuen. Ondoren ez genuen
harreman handirik izan, baina
“Errementari” filmatzen haste-
ra gindoazenean, nirekin harre-
manetan jarri zen. Ordurako
bageuekan filma amaitzeko
finantzazioa, baina bera sartu
zenean banatzaile on bat lor-
tzeko eta lasaiago lan egiteko
modua izan genuen.

**Soinu banda Pascal Gaignek
egin du.**

Filmaren musika zenbait kon-
positoreren eskuetatik pasatu
zen, eta, azkenean, Pascal Gai-
nek hilabete eta erdian egin

zuen. Oso lan sutsua. Lehenik,
Sitgesera joateko, eta, gero, Bra-
tislavan orkestratu da.

**Euskal zinemak momentu
gozoa bizi al du?**

Bai, nik uste dut baietz, eta gaur
egun gauden testuinguru his-
torikoaren ondorio dela, non-
dik igaro garen, non gauden
kontuan izanda. Orain askata-
sun gehiago lortu dugu, jende-
ak ez du euskarazko film bat
egiteko beldurrik, eta nazioar-
tean ere jendeak, Internet bi-
dez-eta, munduan kolore pila
bat dagoela ikusten du. Globali-
zazioaren alderdi ona da edo-

«Orain askatasun
gehiago lortu dugu,
jendeak ez du
euskarazko film bat
egiteko beldurrik,
eta nazioartean ere
jendeak, Internet
bidez-eta, munduan
kolore pila bat
dagoela ikusten du»

zein kultura ezagut dezakezula.
Normaltzat hartzen dira kultu-
ra horiek, eta zurea partekatzea
errazagoa da. Hartara, ez zaude
merkatuak inposatutako kon-
sumo lengoia baten menpe.
Gero, badaude merkatu batzuk
non filma beti bikoiztu egiten
den. Espainian dagoen kultura,
esate baterako, atzerriko film
guztiak bikoiztea da, eta horre-
kin ere jokatu behar duzu.

**Amaitzeko, beste ezer esan
nahi zenuke?**

Bai, ekipoari esker eraiki dugu-
la filma. Talde lana izan da, ak-
toreetatik teknikari guztietara.